



SETMANARI IL-LUSTRAT

DE LA DIADA



Un DON GONZALO dels bons
esperant algun DON JUAN

que li digui ab tó arrogant
—Lo dicho Comendador.



Vora ma tomba á plorar
no vinguis pas quan mort sia
que potser si 't coneixia
me farias condemnar.

M. ROCAMORA.



MORTS

Aquesta es la paraula que enclou la diada que es ém á punt de commemorar. Si, la paraula ¡Morts! es avuy de tothóm ben coneguda y en las grans ciutats es allí ahont mes s' afanyan per commemorarla ab tota solemnitat.

Allí las funcions de iglesia per lo matí en honor dels sers que fóren los pares, los fills, los parents, los amichs y per la tarde á fer la tradicional visita al cementiri portanthi coronas llassas ó flors, ciris y aranyas guarnint las tombas ensemps que fent una manifestació suntuosa de funeral aspecte.

¡Y are vé la nit, y la massa humana que al matí ha resat á l' iglesia y per la tarde s' ha passejat per lo cementiri, corre adelarada al teatro ahont se hi celebra la obra immortal del genial Zorrilla, lo popularíssim *Don Juan Tenorio*.

Lo mon es aixís, resa á un temps ensemps que riú y gosa, y aixís veyém, á las generacions distressarse per Carnestoltas, celebrar ab íntima satisfacció las festas de Nadal y Pascua com també resa y 's compunjeix entre altres diadas per la dels Morts en que aquell dia se sedolla de emocions y recorts de ultratomba.

Nosaltres també doném acatament á la diada y avuy parlém de morts porque la diada se ho aporta. Y la forsa de la corrent es sempre poderosa y en casi todas las ocasions es convenient respectarla.

No es nostre vila lloch a proposit pera las grans manifestacions que acabém d' indicar mes si á parlar de morts nos proposésim de quants y quants ne parlaríam quin recort fóra pera nosaltres trist.

Mes no s' entenga que fem cap referencia á lo que s' entent per paraula *mort*, puig que si ab aquest concepte parléssim, quants y quants morts hi han que son uns morts per la societat en que vivím.

Se diria que es un *mort* aquell subjecte que es mort fá temps, y encara 's velluga per desgracia de tothóm, aquell es un mort que fá carregar ab lo *mort* de sostenirlo y rebre la maléfica varinada de sa existencia satánica. Que es *mort* per tothóm, sería aquell, que apartat de sa esfera d' acció, no mes se mogué entre 'ls aberns y las tenebras ab sos gosos rastrers.

En una paraula: n' hi ha molts de morts que sols ho son de nom y altres de cert. A aquets últims pau á n' ells y á n' els que encare no s' han estinguit per desgracia de la gent conforme; puig aquells si que tot hi essent *morts de dins* no mes falta que s' acabin de *morir del tot*.

UN FILOSOPH.



La Creu del Fossar

Tot just al mitj del fossar
Corona á una creu sagrada

Una branca aponcellada
Trencada del roserar.
Jo, plorant, li vaig posar.
Si voléu la historia breu
Sapiguer d' aquesta creu
Per dir vostras oracions,
En lo poble ¡ay! prou la contan,
Prou la contan los minyons.

Entre somnis d' esperança
Va enamorar-me una nina
Y sa mort clavá la espina
En mon cor de la anyorança.
Poch á poch lo temps avança
Y l' oblit no m' aconhorta;
Deixá al mon la pobra morta
Recorts tan dolços y bons,
Que en lo poble ¡ay! no la oblidan,
No la oblidan los minyons.

Sos ulls blaus, de dolç mirar
Tenian cors per joguinas,
Dins d' ells brillavan llurs ninas
Com estrelles dins del mar;
Róssa, com blat de segar,
Sa trena de seda queya,
Y tothóm en ella veyá
Tantas gracias y bells dons,
Que en lo poble ¡ay! no la oblidan,
No la oblidan los minyons.

Los llavis eran poncella
Que 's vol obrir per ser rosa,
Y al obrils, dava flayrosa
Los perfums de flor tan bella.
Si cada ull era una estrella,
Cada llavi era un coral,
Y com ser angelical,
Tingué sempre tan bells dons,
Que en lo poble ¡ay! no la oblidan
No la oblidan los minyons.

Passant un jorn la troví
Per lo camí de la creu;
Sabia ja l' amor meu
y son amor conquerí.
Amorosa 'm doná allí
Tot lo que en son cor tenia,
Y ab son cor jo poseia
Tantas gracias y bells dons,
Que en lo poble ¡ay! m' envejavan,
M' envejavan los minyons.

Deu nos volgué recordar
Qu' en lo mon res es etern,
Y, dexant-me sol hivern,

Morint, al cel va volar.
De mi no puch desterrar
Ni un moment sa imatge hermosa:
Jo la veig en cada rosa,
En los miralls de las fonts;
¡Y en lo poble ¡ay! quant l' ayoran
Quant l' anyoran los minyons!

Al fossar es enterrada:
Senyala 'l lloch l' altra creu
Que coronada s' hi véu;
Ab esta inscripció grabada:
—Mori tendra y delicada
Com la fló al cremor del gel;
Déu per lo jardí del cel,
La lliurá d' estas presons.—
Ho llegeixen, s' agenollan
Y la ploran los minyons.

† FREDERICH SOLER,



LAS PÉRDUAS DEL EJERCITO ESPAÑOL A CUBA

En cap mes ocasió que aquesta resultan interessants los datos sobre 'ls morts y malalts, que á consecuencia de la guerra de Cuba han experimentat nostras tropas.

Diu la *Revue Scientifique*, (*Revue Rose*), número 16, pág. 503, del 16 d' Octubre corrent, que 's publica á París baix la direcció de M. Charles Richet: "*Las pérdidas del ejército español á Cuba*."—Trobém los següents documents en un estudi de *MM. Bureau et Legrand* sobre la mortalitat de las tropas colonials (un quadern editat per J. B. Bailliére).

"Del primer de Mars de 1895 al primer de Mars de 1897, Espanya enviá á Cuba 10 generals, 615 quefes superiors, 6 222 oficials subalterns, 180.435 soldats; en conjunt 187.282 homes.

"Sobre 'ls 187.282 homes enviats á Cuba y 'ls 12 000 que s' hi trobavan anteriorment, 1 general, 7 quefes superiors, 53 oficials y 1314 soldats han sigut morts; 1 general, 6 quefes superiors, 55 oficials, 704 soldats han mort á consecuencia de las feridas; 463 oficials y 8.164 soldats han sigut ferits.

“Veus aquí las víctimas del foch, son ja numerosas, més las del clima y de las epidemias ho son molt més encara: 1 general, 30 quefes superiors, 287 oficials y 13.004 soldats han mort de la febre groga; 4 generals, 25 quefes superiors, 96 oficials y prop de 40.000 soldats han mort d' altrás malalties. Mes de 20.000 ferits y malalts han sigut enviats de nou á Espanya.

“Sobre un efectiu de 198.282 homes se compta:

	Número	Proporció
Ferits ó morts de resultas de feridas.	2.111	10'70 p ^o 00
Morts de malalties {	Febre groga	13.322 66 “
	Malalties diarsas	40.125 201'30 “
	55.588	278 p ^o 100
Repatriats {	Ferits	8.627 43 p ^o 100
	Malalts.	20.000 100 “
	28.627	143 p ^o 100

„Se pot veure, acaba dihent la *Chronique Scientifique*, á lo que venen á parar las tropas europeas á las colonias quan á las injurias del clima venen á ajuntarshi la hostilitat dels indígenas. Aixís se troba justificat, tant en pau com en guerra, l' empleo de tropas indígenas, que pagan als climas tòrrits un tribut mortuori tres y quatre vegadas menos alt que las nostras“.

Aquestos datos son elocuentes y no mes que en la diada del morts, es quant mes inspiran un piadós recort las víctimas de la guerra que fa tant temps está delmant al jovent nostre.



DOS CAPS DE MORT

Riqueses, honors, talent, vanitats de la vida, tots en la fossa acaban ...

I

Abandonats en un recó de fossa dos caps de mort,

no coneixentse fit á fit se miran
fentse abdos por.
—¿De qui sou?... lo foser los hi pregunta,
sens tó ni sól...
Mes ells embaladits y boy miransel
quedan sens mot.

II

—Es socialista reyna sobre la terra
de tots la mort;
ella tot tan ho iguala, que sols talla
ab un patró.
Perxó si morts ab morts no es coneixan,
amichs com son;
¿qué faràn vius ab morts, si no que sia
ab oracions?...

EMILI PASCUAL AMIGÓ

Jorn dels morts de 1896.



CRÓNICA

Lo dimars estigué en aquesta població de pás pera Barcelona Mr. L. Gandeaux, de quina ciutat sortirà dintre pochs dias pera Pamplona, Burdeos y París. ahont acabarà, després de cinch anys, tres mesos y quinze días, sa empresa de donar la volta al mon á peu y sense un cuarto.



Abansa ab molta activitat, la reconstrucció de la paret que sosté lo terraplé, que hi há, devant de la plassa de la Constitució.



Ha quedat completament llesta la escala que s' ha construït ab general satisfacció entre la baixada que dona á c' an Pigat y lo carrer de Isabel II.

Molt bé per nostre digne Alcalde.



Sembla que prompte será objecte de importants reformas, l' edifici que ocupáren fins fá poch en nostra vila, las germanas Diminicas que dirigeixen lo „Colegi de Nostra Senyora del Roser“.



Sembla que en lo „Centre Católich“ s' es-

tant fent los preparatius pera formar una companyia infantil, ab l' objecte de dar algunas representacions en lo teatro de dit Centre.



En la Sala del Casino Democràtic (Faró), tindrà lloch avuy tarde y nit ball á cárrech de una reputada orquesta.



Nostre bon amich D. Hubert Norton, ha sortit ja de sa casa després d' haber estat sufrint lo tractament adequat pera curarse de la desgracia que sufrí de quina á son temps donárem compte.

Al desitjarli un complert restabliment fém contar nostra satisfacció.



Lo nou café del carrer de Mitj-día se veu cada dia més y més concorregut.



Cada día va en augment la construcció de casas en lo nou y bonich passeig de Ripollet á la estació de Sardanyola.

Un aplauso per nostre digne Alcalde puig que á ell devém tant important millora.



En lo saló-teatro de casa "Cot" durant aquestas festas se hi representarà lo tradicional drama *Don Juan Tenorio*, del immortal Zorrilla.

MORTS



Si 'l dia de 'ls morts s' acosta,
també es cert qu' algún n' hi há,
que no s' enterra y que costa
moltas voltas de portá.

Qui juga á cartas y es ase,
ó no té l' as, tres, ni rey
ni cap trunfo que servey

puga ferli per la base,
com que l' altre company séu
té algún trunfo qu' es mes fort,
mata la carta que treu,
y allavors, aquell *es mort*.

Veuréu altre que pateix
de la tisis ó del pit;
com lo Vulgo l' hi te dit
que per curarse 'n te un feix,
y com que mostra mals fins
ab lo gregor de la cara,
la gent de dirli no para
qu' aquell es un *mort de dins*.

Moltas vegadas pot ser
que també haurán observat
un que á un altre ha convidat;
sense portar cap diner;
y 'llavors, qu' avants d' anàrsen
ha hagut de pagar pe 'ls dos,
es un, que, per ser talós,
alsa un mort sens' adonarsen.

També hi há qui, molt avaro,
travalla de dia y nit,
y fá treballá ab delit
sos dependents ab descaro.
Mes no fent cas ell del clam
de sos dependents, l' odian,
y 'ls vèhins, que ho presencian;
tots li diuhen *mort de fam*.

Y en fi, 'l solter que solet
está á las mil maravillas,
y sols al veurer faldillas
se trastoca del bolet,
y creyentse tenir sort
arraplega una xacrosa
que res sab fer, ni es hermosa,
aquell *carrega ab lo mort*.

Si 'l dia dels morts s' acosta,
també es cert qu' algu n' hi há,
que no s' enterra, y que costa
moltas voltas de portá.

† JOSEPH VERDÚ (GESTUS.)





Granollers.—Lo diumenge passat estigué de festa extraordinaria lo Centre Catòlich, festa solemne animada y agradosa per demés. Vingué á donarla la secció dramática del *Círcol Catòlich* de Mataró, que segons varem veurer, está organizada d'una manera envejable; no altra cosa pot dirse de la excelent interpretació que per part dels simpatichs joves d'aquella secció obtingué la bonica sarsuela catalana en dos actes *Los Bandolers*, lletra del poeta senyor Albanell, de Vich y música del Director de la Banda Municipal de dita ciutat. Sovintejaren los aplausos y 'ls actors tingueren de repetir moltes parts de la sarsuela, quil cant sigué acompanyat al piano d'una manera molt destra.

En un entreacte lo senyor Vila, obtingué una ovació per una pessa de cant.

Per final de festa, 's representá també magistralment un quadro pantomímich alusiu á las guerras colonials que sosté l'Estat; aixó per mes que, repetím, sigué executat ab molt art, ja no 'ns agradá tant. Nos costan massa caras de sanch de pobres y de diners las *quijotadas* de certa jent, pera que 'ns gaudím de posarlas á la escena.

GRANOLLERÍ.

EPITAFIS

En un racó sens conhort
un tipo *roig* aquí jau,
que estant renyit ab la pau
se creu qu' encare no es *mort*

Jau en esta sepultura
un artista molt carronya,

que ab tot y no tenir figura
pinta encara, la *cigonya*.

S. CORNELL.

SECCIÓ AGRÍCOLA

LA CULLITA DE VINS Á SUISSA

Essent nostre primordial objecte la defensa dels interessos morals y materials de nostra benvolguda comarca del Vallès, no per aixó habém de deixar d'enterarnos del estat de la Agricultura y demés manifestacions en altres pahissos, pera que aixís pugám fer comparansa y de deduhir lo camí que 'ns toca seguir.

Gens satisfactorias son las esperansas que 's tenen á Suissa respecte de la cullita de vins.

En casi tots los cantons s'esperava una bona cullita, pero las neus y glassadas de tot lo mes de Setembre han sigut causa de que avuy se senti en casi tota la nació la apremiant necessitat de avansar la verema, pera aprofitar la major cantitat possible del rahím.

Los propietaris de vinyas han vist en pochos dias ferse malbé una cullita que en tan bonas condicions se presentava.

En alguns cantons han tingut de precipitar la cullita alarmats los pagesos pels rápits progressos de la *podridura* que destruhía 'ls rahíms. Varis Municipis han avansat la publicació del bando que inicia las veremas, haventhi localitats que las comensaren lo 20 de Setembre, cosa rarament vista á Suissa.

En los voltants de Ginebra, Lyó, Rolle, La Côte, Lavaux, y en bona part de la vinya Vandois, encara que hi han temors de putrefacció, l'especte dels rahíms no es dolent, esperantse que si be la cullita será inferior en cantitat á la de 1896, la calitat será milló per poch que acompanyi 'l temps lo que resta de Octubre. A Sron, Valats y Bas-Valais passa exactament lo mateix.

Lo cantó de Neuchatel, que ja ha reunit la seva assemblea anyal de vinicultors, després de llarga discussió ha fet constar que la present cullita, á judicar per l'estat dels rahíms, se semblará degraçiadament á la de 1896, y á fi de evitar los contratemps d'allavors la Companyia de vinicultors ha informat als propietaris que un químich enólech, instalat en lo Laboratori de la Escola de Comers de Neuchatel, practicará gratuítament los aná-lisis dels rahíms, dels mostos y dels vins, y y s'explicará als que ho desitjin los millors procediments de venificació apropiats á la comarca.

A Zurich y sos voltants, ahont per variass causas anava avansada la cullita d'uns quinze dias, s'esperava fins á últims de Juliol una cullita abundantíssima; pero 'l temps se posá tan contrari pel Agost y Setembre, que actualment se te la casi seguretat que la cullita será poch menos que nula.

Las noticias que 's tenen de Berna, de Neuchatel y otras localitats no son tampoch satisfactorias, puig lo mildew d'una part y las plujas d'altra, han perjudicat no pocas vinyas, pero, en general, si 'l temps acompanya, s'espera que las riberas del llach de Blenne donarán una mitjana cullita, pero de bona calitat.

A Saint-Gall, cantó que ha conseguit de son Govern la prohibició absoluta de tota importació de rahíms extrangers, creyent que aixis podrá lliurar sas vinyas de la filoxera y otras malalties, las vinyas no tenen malas experiencias, y si 'l sol acompanya y la maduració dels rahíms se completa, 's donarán per satisfets en quantitat y calitat.

A Fibroure, ahont la vinya no estava malament fins á darrers d'Agost, sembla ha experimentat després no petits danys per los atachs de mildew y oidium.

No obstant lo molt be que sol combatres la filoxera á Suissa, está próspera en bona part de sos cantons.

En los de Vaud, Neuchatel, Zurich y Tessin avansa la invasió y en lo de Thurgovie son Govern cantonal obliga als viticultors á que

contribuixin als gastos á que s'originan pera la extinció del terrible parásit, responguéntlosli, en cambi, de tots los perjudicis que se 'ls hi ocasioni.

En conjunt, donchs, las vinyas helvéticas combatudas per diferentes plagas y per la inclemencia del temps, no donarán més que una cullita de vins molts mitjana en quantitat, y, á excepció d'alguns cantons, la calitat será tot lo bona que pugui desitjarse, donadas las condiciones en que se efectúa la maduració del rahím.

Aixó es un exemple que convé que 'l tinguém present los agricultors del Vallés.

RIPOLLETENCH.

MERCATS

Dilluns de cada Setmana.—Agramunt, Lleyda, Manresa, Manlleu, Olot, Reus, Sant Martí Sasgayolas, Santa Coloma de Farnes, Santa Coloma de Queralt, Tárrega, Torroella de Montgrí.

Dimars de idem.—Arbós, Besalú, Calaf, Caldas de Montbuy, Castelló de Ampurias, Cervera, Girona, Hostalrich, Mataró, Montblanch, Seu d'Urgell, Vich, Sort.

Dimecres de idem.—Amer, Balaguer, Banyolas, Cassá de la Selva, Vergés, Sant Celoni, Sant Feliu de Torelló, Tarrassa, Valls, Igualada y Pons.

Dijous de idem.—Agramunt, Cardona, Castellfollit de Riubregós, Figueras, Girona, Granollers, Lleyda, Manresa, Massanet de la Selva, Mora d'Ebro, Palafrugell, Sant Sadurní de Noya, Sant Hipólit de Voltregá, Santa Coloma de Queralt, Tárrega y Reus.

Divendres de idem.—Cervera, La Bisbal, Montblanch, Olot, Sant Quirse de Besora y Seu d'Urgell.

Dissapte de idem.—Balaguer, Calaf, Girona, Mataró, Sabadell, Valls, Vich, Vilafranca del Panadés é Igualada.

Divenge de idem.—Anglés, Arbucias, Arenys de Mar, Artesa de Segre, Berga, Bruch, Calaf,

Caldas de Malavella, Canet de Mar, Capellades, Collbató, Espluga de Francolí, La Llacuna, La Escala, Malgrat, Masnou, Monistrol, Mollet, Moyá, Monmaneu, Piera, Puigcerdá, Ripoll, Ripollet, Roda, Sallent, Sant Cugat del Vallés, Sant Feliu de Codines, Sant Pere de Tarrassa, Sant Pere de Riudevilles, Sant Quint de Mediona, Sant Hilari, Santa Coloma de Centelles, Sarreal, Sentmanát, Tortellá y Vidreras.

Firas desde el día 1 al 7 del corrent.

Dia 1.—Mayals.—3. Guissona y Seu d'Urgell.—4. Serchs.—6. Olost y Pobla de Lillet.—7. Sallent, Tortosa, Vilarrodona y Arenys de Munt.



Santoral de la Setmana

OCTUBRE=31 dias.

Dilluns, 1.—~~X~~ LA FESTA DE TOTS LOS SANTS y S. Benigne pbre.

Dimars, 2.—La commemoració dels fidels difunts y Sta. Eustaquia vg. y mr.

Dimercres, 3.—Innumerables mrs. de Saragosa y S. Armengol b. y cf.

Dijous, 4.—S. Carlos Borromeo b. y cf. y Sta. Modesta vg.

Divendres, 5.—S. Zacarias profeta y Sta. Isabel, pares de S. Joan Baptista.

Dissapte, 6.—S. Sever bisbe de Barcelona mr. y S. Lleonart ab.

Diumenge, 7. XXII.—S. Florenci b. cf. y Sta. Carina.



A V Í S

Tothom que hagi rebut lo periódich y no dona avís en contra s'el considerarà com á suscriptor.

Lo senyors suscriptors de la *Colonia*

forastera que desitjin rebre lo periódich se servirán pasar avis á aquesta Administració de son domicili á Barcelona.

Lo pago deu ferse en aquesta Administració, en casa 'l senyors corresponsals ó en los llochs de venda.

Los de fora de la vila poden ferho enviant l' import en sellos de correu.

L' ADMINISTRADOR



TRENCA-CLOSCAS

GEROGLIFICH CASTELLA



SOLUCIONS AL TRENCA CLOSCAS ANTERIOR

Geroglífich: *Entre babos anda el juego.*

CORRESPONDENCIA

Los senyors corresponsals de *Mollet, Granollers y Castellar*, nos han de dispensar si no lsertém fins al vinent número sos treball, peró tenir mes espay.

LA REDACCIO.

Imprempta de M. Ribera, Sant Domingo, 34.-Sabadá